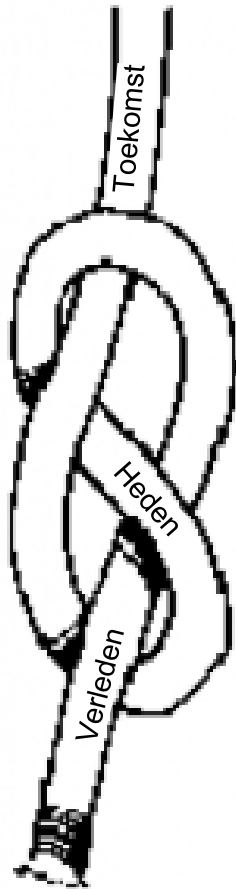

“Verknopen”

Cultuurvisie Wierden 2020

Visie

Kunst en cultuur dragen op een unieke wijze bij aan de verbinding, vitaliteit, creativiteit en identiteit van onze samenleving.

Missie

De kennis uit het verleden verknopen we met nieuwe inzichten richting de toekomst. We zijn er ons bewust van dat voor de nieuwe koers de kunst- en cultuurmakers ruimte nodig hebben: niet 'solo', maar met elkaar en voor elkaar. We delen met iedereen ons unieke erfgoed, stimuleren de creativiteit van onze jongste inwoners, vinden dat cultuurdeelname vanzelfsprekend is en bijdraagt aan het welbevinden, en zien dat kunst en cultuur - naast de intrinsieke waarden - ook bijdragen aan onze lokale economie en vestigingsklimaat.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Proces	3
2	Wat is de rol van kunst en cultuur in onze gemeente?	4
2.1	Organisaties voor kunst en cultuur staan centraal.....	5
2.2	Cultuurdeelname	5
2.3	Cultuureducatie.....	6
2.4	Kunst	7
2.5	Materieel en immaterieel erfgoed.....	7
2.6	Economie.....	8
3	Provincie Overijssel en Cultuurregio Twente	9
3.1	Provincie Overijssel	9
3.2	Cultuurregio Twente	10
4	De middelen.....	10
5	Communicatie	11
6	Uitvoeringsagenda	11
6.1	Stakeholders.....	12
6.2	Proces en tijdslijn.....	13
7	Coda	14
8	Bijlage	15
	Gespotte kansen en ambities	15

1 Inleiding

“Een sterke samenleving gericht op ontmoeten en ontwikkelen” is het motto van het ¹coalitieprogramma 2018-2022 van de gemeente Wierden. Ontmoeten en ontwikkelen zijn twee begrippen die bijdragen aan een sterke sociale samenleving. Dit is richtinggevend voor ons beleid in de komende jaren, waaronder kunst en cultuur. Onze cultuurvisie geeft daarom handvatten om samen met het werkveld keuzes te maken om dit proces vanuit kunst en cultuur te versterken.

Onze samenleving verandert in een hoog tempo. De wijze waarop organisaties voor kunst en cultuur in onze gemeente zich ontwikkelen binnen die veranderende samenleving, stimuleren we en faciliteren we als overheid. Dat doen we lokaal en in regionaal verband. Lokaal stimuleren we de samenwerking, niet alleen onderling maar ook met andere maatschappelijke organisaties en ondernemers. Regionaal werken we samen met de provincie Overijssel en de Twentse gemeenten onder de noemer Cultuurregio Twente.

“Het vertrekpunt is de reeds aanwezige creatieve kracht in de samenleving.”

Het kunst- en culturaanbod in onze gemeente is divers en vitaal. Er is een solide basis om de volgende uitdagingen met elkaar aan te gaan. Want in de komende jaren willen we dat nog meer inwoners van onze gemeente voor kortere of langere tijden deelnemen aan kunst en cultuur. Maar ook willen we bezoekers verrassen met wat er allemaal te doen en te bezichtigen is. De acties die we hiervoor met elkaar gaan nemen leggen we eerst vast in een uitvoeringsagenda: op de korte termijn benoemen we concrete acties. Het wenkend perspectief is de stip die we op de horizon zetten.

Tijdens de totstandkoming van de cultuurvisie brak de coronacrisis uit. Op korte termijn heeft dit een grote impact op de cultuursector. Het is onduidelijk wat dit betekent voor de lange termijn. Wel is er nu opeens een grote urgentie is om (ook) op een andere wijze de samenleving te betrekken bij de lokale activiteiten op het gebied van kunst en cultuur. Belanghebbenden zullen daarom vooral nu baat hebben om in snel veranderende tijden samen uitvoering te geven aan de cultuurvisie van onze gemeente. De uitvoering zal in de komende periode coronaproef moeten zijn.

“Experimenteren is wel de grootste uitdaging. Accepteren dat een experiment kan ‘mislukken’, wetend dat mislukken niet bestaat. Een leerzame ervaring voor een nieuwe koers.”

In gesprek met vertegenwoordigers van organisaties voor kunst en cultuur en betrokken inwoners, kwam het beeld naar voren dat deze cultuurvisie stimuleert dat we de huidige kennis met nieuwe kennis gaan verknopen. De metafoer het verknopen van ontwikkelingen is een mooie belofte die daarom de titel is geworden van deze visie.

1.1 Proces

Richtinggevend voor het proces om te komen tot een cultuurvisie was de Nota Meerjarenbeleid waarin staat: “Samen met betrokken partijen en iedereen die mee wil praten invulling geven aan een nieuw kunst- en cultuurbeleid”. De cultuurvisie is daarom in samenspraak met het werkveld vormgegeven. Onder het motto ‘Wierdenaren praten mee over hun eigen cultuurbeleid’ zijn vijf bijeenkomsten georganiseerd.

¹ <https://www.wierden.nl/document.php?m=19&fileid=36280&f=49b67f5f91260ff3271b6119370ba653&attachment=0&c=23314>

De thema's waren:

- Identiteit. Wat inspireert ons?
- Het huidige culturele aanbod en (eventueel) ontbrekend cultuuraanbod.
- Positie van onze gemeente met betrekking tot kunst en cultuur.
- Middelen en de doelen die we met kunst en cultuur willen nastreven.
- Inzage en bespreken van de concept-visienota Kunst & Cultuur Wierden.

In aanvulling op de bijeenkomsten is aan alle culturele organisaties gevraagd om informatie aan te leveren waarin inzage wordt gegeven in de ²meerjarevisie van de organisatie.

Tijdens de bijeenkomsten zijn ook de maatschappelijke vraagstukken ingebracht zoals inclusie, 21^e-eeuwse vaardigheden en economische ontwikkelingen in relatie met recreatie en toerisme en werkgelegenheid. Een selectie van de opmerkingen zijn ingekaderd in deze visie.

In juli 2020 is het concept met het werkveld besproken en zijn de op- en aanmerkingen verwerkt.

Ondanks de beperkingen door Covid-19 zijn we in staat geweest om vier van de vijf bijeenkomsten via internet te laten plaatsvinden. We beseffen ons dat een fysieke bijeenkomst een grotere burgerparticipatie bewerkstelligt. We hopen dan ook dat de totstandkoming van de uitvoeringsagenda fysiek kan plaatsvinden.

2 Wat is de rol van kunst en cultuur in onze gemeente?

Wij vinden een ondernemend cultureel klimaat belangrijk. Dit betekent dat alle inwoners en bezoekers kunnen deelnemen en genieten van de lokale kunst en cultuur, inclusief het erfgoed. Dat ons talent de ruimte krijgt om te gedijen en onze gebruiken en tradities het vertrekpunt zijn voor nieuwe ontwikkelingen. Maar ook, dat organisaties voor kunst en cultuur met andere maatschappelijke partners op een eigen wijze invulling geven aan de grote maatschappelijke opgaven waarvoor we staan. Dit alles is mogelijk indien professionals en vrijwilligers de creatieve verbeelding en innovatiekracht bundelen: kwaliteiten die zo eigen zijn aan de sector.

“Het delen van cultuur draagt bij aan de kwaliteit van de sociale samenhang en dus de gemeenschapszin van de inwoners in onze gemeente.”

Als gemeente willen we samen met de organisaties voor kunst en cultuur optrekken om te zorgen dat de unieke toegevoegde waarden vanuit kunst en cultuur ook de komende periode zijn geborgd en verder worden ontwikkeld. Ook willen we ruimte geven aan nieuwe spelers met nieuwe initiatieven. Om dit proces aan te jagen hebben we gekozen om onze cultuurvisie te beschrijven op basis van de volgende lijnen:

- 1) Organisaties voor kunst en cultuur staan centraal; ruimte voor ontwikkelen
- 2) Cultuurdeelname; iedereen doet mee aan kunst en cultuur
- 3) Cultuureducatie; investeren in de jeugd
- 4) Kunst; toon de kunst
- 5) Materieel en immaterieel erfgoed; het verleden is de basis voor de toekomst
- 6) Economie; kunst en cultuur als economische motor

---

² Zie bijlage 'Gespotte kansen en ambities'.

2.1 Organisaties voor kunst en cultuur staan centraal

Ruimte voor ontwikkelen

In Wierden zijn ruim 70 organisaties voor kunst en cultuur en veel particuliere initiatieven. Wij willen aan hun de ruimte geven om zich verder te ontwikkelen zodat de gewenste maatschappelijke impact ook in de toekomst geborgd is.

In tegenstelling tot wat de titel 2.1 suggereert kan dit doel niet worden bereikt zonder de 'klant' centraal te stellen. Het is echter aan de organisaties voor kunst en cultuur om dit proces met elkaar en met andere maatschappelijke organisaties vorm te geven. *Want individuele organisaties voor kunst en cultuur gaan niet meer het verschil maken.* Alle organisaties staan voor vergelijkbare uitdagingen.

"Samen met anderen experimenteren en ontwikkelen."

Organisaties kunnen zich richten op ontwikkelingen als zij niet teveel in beslag worden genomen door de waan van de dag. Daarvoor is rust gewenst in het 'ecosysteem' kunst en cultuur zodat er mentaal ruimte ontstaat voor andere keuzes.

Daarom zetten wij in op de volgende speerpunten:

- Vormen van een gemeentebrede cultuurcoalitie
- Stimuleren van partnerschappen (zelfsturing)
- Ondersteunen van proeftuinen
- Aanbieden van deskundigheidsbevordering
- Zichtbaar en meetbaar maken van de ontwikkelingen
- Aansluiten ontwikkelingen vanuit de provincie Overijssel en Cultuurregio Twente

"Proeftuin Wierden."

2.2 Cultuurdeelname

Iedereen doet mee aan kunst en cultuur

Wij vinden dat iedereen moet kunnen deelnemen aan onze kunst en cultuur. Dit kan zijn in de vorm van het zelf beoefenen van een vorm van kunst en cultuur en/of het bezoeken van tentoonstellingen en voorstellingen. Maar ook als vrijwilliger bij de culturele verenigingen en stichtingen of een helpende hand bij festivals. Cultuurdeelname versterkt de sociale samenhang en draagt in het bijzonder bij aan de persoonlijke ontwikkeling. Dit laatste sluit ook aan op een samenleving die een leven lang leren wil stimuleren.

De keuze in het cultuuraanbod is groot, want we hebben meer dan 70 organisaties. Onderzocht moet worden of deze organisaties met elkaar de vraag naar cultuur in onze gemeente ondervangen en op welke wijze we hierop kunnen sturen.

"Investeren in cultuurdeelname werkt uiteindelijk besparend." (preventie)

Cultuurdeelname heeft ook een preventieve werking.³In relatie met maatschappelijke vraagstukken kan deelname individuen of groepen burgers zodanig versterken dat zwaardere zorg of andere problemen uitgesteld of voorkomen worden. Indien ook onze inwoners met een hulpvraag gaan deelnemen is er sprake van inclusie.

"Muziek verbindt beide kernen."

Om de slogan 'iedereen doet mee aan kunst en cultuur' inhoud te geven, zetten wij in op de volgende speerpunten:

³ LKCA: Inspiratiegids voor lokaal beleid preventie, zelfregie en participatie met kunst en cultuur in het sociaal domein.

- Verbreden doelgroepbereik door de zichtbaarheid van de amateurkunst te vergroten
- Organisaties voor kunst en cultuur gaan voor inclusie samenwerken met andere maatschappelijke organisaties
- Promotie Jeugdfonds sport & cultuur Wierden
- Meten is weten:
  - a) Vanuit een 0-meting nagaan of de cultuurdeelname toeneemt
  - b) Onderzoeken of het voorzieningenniveau voldoet aan de behoefte

“Inclusie? We moeten exclusie tegengaan!”

2.3 Cultuureducatie

Investeren in de jeugd

De gemeente ondertekende in maart 2019 het Bestuurlijk Kader. Samen met provincie, 18 Overijsselse gemeenten en 34 schoolkoepels hebben wij ons verbonden om tot en met 2026 in te zetten voor het cultuuronderwijs op de basisscholen. De gemeente onderschrijft hiermee dat de ontwikkeling van de creativiteit van onze jongste inwoners belangrijk is. Het basisonderwijs is de vindplaats waar alle jongeren tot en met 12 jaar worden bereikt. De combinatiefunctionaris cultuur (Kaliber Kunstenschool) en de adviseur van Rijnbrink begeleiden dit proces, waarbij de interne cultuurcoördinatoren (ICC-ers) het cultuuronderwijs programmeren en integreren in het curriculum van de school.

“Cultuur is een extra taal die een kind kan leren.”

Maar ook buitenschools is er aandacht voor talentontwikkeling. Jongeren kunnen opleidingen volgen bij de muziekverenigingen en Kaliber Kunstenschool. De belangstelling van onze jongeren om in verenigingsverband te musiceren is in vergelijking met andere gemeenten groot. De ‘credits’ gaan hiervoor naar de muziekverenigingen. Echter, de verwachte belangstelling van de jeugd om ook buitenschools deel te nemen aan de georganiseerde kunst en cultuur blijft achter.

“Mijn droom is om in Wierden een vrijplaats in te richten waar kinderen naar hartenlust kunnen experimenteren en creëren.”

De nieuwe trend met betrekking tot talentontwikkeling is het aanbod van 21^e-eeuwse vaardigheden. De Bibliotheek Wierden-Enter heeft hierin samen met Tetem en Rijnbrink een aanbod voor de jeugd ontwikkeld.

Ook ⁴Kaliber biedt dit aan. Het cursorisch aanbod waarbij nieuwe media, toegepaste vormgeving en kunst worden gecombineerd zal in de komende jaren toenemen. Jongeren die de nieuwe vaardigheden beheersen zijn kansrijker op de arbeidsmarkt.

We vinden het belangrijk dat onze jongste inwoners zich ontwikkelen op het gebied van kunst en cultuur. Daarom zetten wij in op de volgende speerpunten:

- Verdere integratie van kunst en cultuur in het basisonderwijs
- Verbinden van binnenschoolse en buitenschoolse cultuurdeelname, zodat meer jeugd aansluit bij het lokale verenigingsleven
- Jeugd mede-eigenaar maken van ons cultuuraanbod
- Kennismaking en opleidingen creatieve vaardigheden in relatie met media en techniek (21st century skills)
- Broedplaatsen voor talent
- Cultuuraanbieders en onderwijs gaan samen met lokale en regionale ondernemers programma’s ontwikkelen waarbij creativiteit in relatie met ambachtelijkheid centraal staan.

“Jeugd heb je nooit genoeg!”

“¹/₃^e van onze middelen gaat naar de opleiding van de leden, met name de jeugd.”

⁴ Belangstellenden moeten hiervoor naar Studio 15 in Almelo.

- Aansluiten bij het cultuureducatiebeleid van de provincie Overijssel (Bestuurlijk Kader)

2.4 Kunst

Toon de kunst

We vinden het belangrijk dat kunst zichtbaar is. Het gaat over podiumkunst, schilder- en beeldhouwkunst, fotografie, literatuur, moderne media of toegepaste kunst zoals architectuur en design.

We hadden en hebben kunstenaars in ons midden. Zij zijn een inspiratiebron die in onze gemeente een podium krijgen. Zo is er een project geweest rondom de kunstenaar Fedor van Kregten (1871-1937) die in Notter woonde en werkte, zijn er drie ontwerpwedstrijden geweest onder de noemer 'Follies aan Zee' en wordt podiumkunst geprogrammeerd. Het laatstgenoemde betreft kleinkunst, recitals tot de grootschalige concerten door de drie lokale muziekverenigingen. Een podium is ook de openbare ruimte. Naast de beeldende kunst leent onze openbare ruimte zich ook voor podiumkunsten.

“Het zou mooi zijn als we in Wierden (meer) onderscheidende kunstprojecten hebben.”

We vinden het belangrijk dat in onze gemeente kunst zichtbaar is en impact heeft op onze samenleving. Daarom zetten wij in op de volgende speerpunten:

- In onze gemeente kan iedereen kennis nemen en genieten van kunst
- Jonge kunstenaars (autonome en toegepaste kunst) ontwikkelen projecten of worden betrokken bij projecten
- Ambachten als vertrekpunt voor nieuwe kunsten (zie 2.5)

“Onze ambachten kunnen een inspiratiebron zijn voor nieuwe makers”

2.5 Materieel en immaterieel erfgoed

Het verleden is de basis voor de toekomst

Materieel en immaterieel genieten een groot draagvlak in onze gemeente. Materieel erfgoed is de drager van ons unieke verleden. Dit is historisch⁵ roerend en onroerend goed inclusief landgoederen, stedenbouw, archeologie en cultuurlandschappen. Immaterieel erfgoed wordt doorgegeven aan nieuwe generaties. Het is de volkscultuur die we terugvinden in de volksfeesten. We vinden het samen beleven van het verleden en tradities belangrijk. Hier horen ook de ambachten bij zoals het produceren van klompen en zompen en de wagenmakerij. Maar ook hernieuwde ervaring van de streektaal.

Het beleven van het materieel en immaterieel erfgoed dragen bij tot de sociale samenhang.

Het erfgoed is het verleden dat we in het heden beleven. We vinden het belangrijk om het door te geven aan de jeugd en te delen met de

“De uitdaging is dat de ambachten van toen de basis vormen voor de skills van morgen.”

“Het verleden is nodig om de toekomst te begrijpen. De uitdaging is de wijze waarop we de geschiedenis beleefbaar houden.”

⁵ Wagenmakerij Langenhof en de Enterse Zomp

recreanten en toeristen. De uitdaging is hoe we het erfgoed als vertrekpunt nemen voor de toekomst en daarmee levend houden.

Daarom zetten wij in relatie met erfgoed in op de volgende speerpunten:

- Jeugd mede-eigenaar maken van ons erfgoed (zie ook 2.2 cultuureducatie)
- Immaterieel en materieel erfgoed (inclusief landgoederen) op een eigentijdse wijze beleefbaar maken
- Het levend houden van de streektaal
- Ambachten verder ontwikkelen met 21^e-eeuwse vaardigheden (zie 2.4) in zogenaamde maakplaatsen
- Het op een creatieve wijze onder de aandacht brengen van onze gedeelde geschiedenis

“In Wierden koesteren we een veelheid aan tradities en vinden het belangrijk om dit door te geven aan de jeugd.”

“Fablab Enter!”

“Huidige nieuwbouw en landschapsinrichting kan het erfgoed van morgen worden.”

2.6 Economie

Kunst en cultuur als economische aanjager

We zijn er ons bewust van dat kunst en cultuur een economisch belang vormen in onze gemeente met name als het gaat over recreatie en toerisme. Zo trekken evenementen en voorstellingen op het Lageveld, in dorpskernen en buurschappen tal van bezoekers die lokaal consumeren. Ook de musea en andere attracties zoals de Enterse Zomp trekken mensen van binnen en buiten onze gemeente aan.

Naast de evenementen zijn er kleinere activiteiten in de publieke ruimte die het winkelen veraangenamen; vooral daar waar de bezoekers ook genieten van de historische dorpsgezichten. Onze gemeente is decor en podium voor kunst en cultuur. Toch ontbreekt het aan een duidelijke gemeentebrede propositie waarmee we ons scherper kunnen vermarkten. Dit zal niet meevallen want we zijn er ons van bewust dat de dorpskernen en de buurtschappen hun eigen unieke kwaliteiten hebben. Vanuit de gesprekken met het werkveld kunst en cultuur is daarom het beeld ‘Knooppunt’ geopperd: *het knooppunt van verbindingswegen, ook over water en spoor; het knooppunt van het verleden naar de toekomst; de verknoping tussen hoeven, wielen, klompen en zompen. En in relatie met het textielverleden: weven, inweven en verweven.* Knooppunt met als werkwoord verknopen is een metafoor. Het is een werktitel waarbij we vanuit de inhoud we ons ontwikkelen richting een gemeenschappelijk beeld waarin we Wierden regionaal kunnen profileren. Daarbij sluiten we niet uit dat de voorgestelde propositie ‘Water Verbindt’ die door een betrokken inwoner werd aangedragen wordt bewaarheid.

De bijdrage aan de lokale economie vanuit kunst en cultuur gaat ook over professionals die met kunst en cultuur hun inkomen verwerven. Het zijn musici, architecten, beeldende kunstenaars, ontwerpers (inclusief ICT), leveranciers van hardware voor evenementen, bibliothecarissen en functionarissen voor het versterken van de cultuureducatie en amateurkunst. Veel van deze huidige professionals

“WATER VERBINDT”
* 19e eeuw Graaf van Twickel water uit Wierden
* VITENS
* Oude pompgebouw Wierden
* Waterkunstwerk de AA
* Kraanwatergemeente
* Vijvers
* Doorbraak
* Meanderende Regge
* Dakhorst Ypelo
* Recreatieplassen
* Boeren voor drinkwater in Wierden
* Waterscheiding Hoge Hexel

zijn in het verleden door lokale organisaties en kunstenaars geïnspireerd om zich verder te ontwikkelen tot wie ze nu zijn.

Organisaties voor kunst en cultuur ontvangen subsidies en werven middelen vanuit fondsen, contributies, recette en schenkingen. Deze middelen worden weer geïnvesteerd in de lokale economie.

We zetten in op de volgende speerpunten om de economische motor van kunst en cultuur te versterken:

- De verbinding maken met recreatie & toerisme en de dorpscentra in de gemeente wierden
- Het onderzoeken van de mogelijkheden om een creatieve broedplaats te realiseren; een werkplek voor makers, gefaciliteerd door het onderwijs, organisaties voor kunst en cultuur en bedrijfsleven
- Gemeentebrede cultuuragenda die de zichtbaarheid van kunst en cultuur in onze gemeente vergroot

3 Provincie Overijssel en Cultuurregio Twente

Het vertrekpunt van onze cultuurvisie is Wierden. De ontwikkelingen die we voorstaan staan niet op zich maar sluiten aan op het beleid van bestuurslagen waar Wierden onderdeel van uitmaakt. Zo heeft de provincie Overijssel voor de periode een nieuwe cultuurnota onder de noemer 'Raak!' en hebben de 14 Twentse gemeenten als cultuurregio Twente een cultuurprofiel opgesteld onder de noemer 'Ruimte voor verbeelding!'.

3.1 Provincie Overijssel

De provincie heeft de uitgesproken ambitie om met het nieuwe cultuurbeleid de maatschappelijke en economische waarde van cultuur en erfgoed voor Overijssel beter te benutten, meer te laten bloeien, meer zichtbaar te laten zijn en toegankelijk te maken voor iedereen. De inzet in de periode 2021-2024 verdeelt zich over de domeinen: Erfgoed, Culturaanbod, Educatie, Participatie & Talentontwikkeling en Bibliotheken. Daarnaast wordt nog meer dan voorheen ingezet op het leggen van verbindingen met andere sectoren en pakt de provincie haar rol om organisaties en initiatieven samen te brengen sterker op.

Het cultuurbeleid wordt vergezeld door een uitvoeringsplan over een periode van twee jaren namelijk 2021-2022. Afhankelijk van het resultaat wordt er voor de twee daaropvolgende jaren het uitvoeringsplan op onderdelen aangepast.

Vanuit de cultuurvisie zullen we daar waar mogelijk aansluiten op de ontwikkelingen die de provincie voorstaat op de domeinen en het leggen van verbindingen met andere sectoren. Ook communiceren we met onze organisaties voor kunst en cultuur de inhoudelijke en financiële kansen, zoals de verschillende provinciale subsidies.

3.2 Cultuurregio Twente

Als gemeente maken we onderdeel uit van de Cultuurregio Twente. Samen met de andere Twentse gemeenten hebben we aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap het profiel van de cultuurregio Twente aangeboden. Dit cultuurprofiel beschrijft onder de noemer ⁶‘Ruimte voor verbeelding’ de gezamenlijke ambities op het gebied van kunst en cultuur voor de 14 Twentse gemeenten en wat daarvoor o.a. van het rijk nodig is om dat te verwezenlijken. ⁷*Het streven is om in dit uitvoeringsprogramma de inzet van het Rijk (vanuit OCW en de fondsen), de provincie en de 14 gemeenten te bundelen om zo een krachtig cultuurprogramma neer te zetten.*

Centraal staan verbinden en samenwerken. Dit wordt verder uitgewerkt in drie strategische lijnen: ‘Tijd en Ruimte’, ‘Traditie en Innovatie’ en ‘Grenzeloos Twente’. Onze cultuurvisie inspireert en stimuleert de lokale organisaties voor kunst en cultuur om op onderdelen aan te sluiten op deze regionale ontwikkelingen. Dat de ‘Maakplaats’ van de Bibliotheek Wierden-Enter een ontwikkeling is vanuit de Cultuurregio Twente zullen weinigen weten. We realiseren ons dat het begrip Cultuurregio Twente nog te abstract is en daardoor nog niet leeft. Een actiepoint voor de komende periode.

“Er valt veel te winnen met het slim combineren van faciliteiten en functies.”

4 De middelen

Het waarmaken van de ambities is ook afhankelijk is van beschikbare financiën. Naast de subsidies die wij beschikbaar hebben voor kunst en cultuur, waaronder de subsidies die de gemeente krijgt van de andere overheden voor onderdelen van ons cultuurbeleid, moeten we met het werkveld meer derde geldstromen werven. Derde geldstromen zijn middelen vanuit de regionale en landelijke cultuurfondsen, subsidies van overheden en bijdragen van ondernemers.

“Proeftuinen moeten over meerdere jaren kunnen beschikken over middelen.”

De lijnen van onze cultuurvisie sluiten naadloos aan bij de doelstellingen van de regionale, provinciale en landelijke cultuurfondsen en op onderdelen bij de ambities van het bedrijfsleven. Met betrekking tot het laatste heeft onze gemeente samen met het onderwijs en provincie het Bestuurlijk Kader ondertekend. Het is een aanzet waarin tot samenwerking wordt gestreefd tussen onderwijs, ⁸bedrijfsleven en gemeenten om tot en met 2026 binnenschoolse cultuureducatie te borgen.

Het werven van derde geldstromen volgt op de inhoud. Het is daarom zo belangrijk dat we:

- ‘Vrijzwevende middelen’ reserveren om aan ontwikkelingen (proeftuin) cofinanciering toe te kennen. Indien nodig over een langere periode.
- Monitoren en communiceren de ontwikkelingen van subsidies en fondsen op het gebied van kunst en cultuur en in relatie met sociaal domein en recreatie en toerisme
- Faciliteren in het vinden van middelen via <https://isv.vindsubsidies.nl/wt4>
- Faciliteren doormiddel van cultuurfunctionarissen

⁶ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2018D61481&did=2018D61481>

⁷ Uit brief aan provincie.

⁸ De Rabobank zou in 2020 samen met het LKCA starten met een ondersteuningsregeling voor de besturen van de amateurkunst. Door de coronacrisis is dit opgeschort.

5 *Communicatie*

De cultuurvisie is in samenspraak met het werkveld tot stand gekomen. Dit proces gaan we voortzetten. Meer belanghebbenden willen we bereiken en betrekken bij de invulling van de uitvoering. Het hierin samen met elkaar optrekken zien we als een partnerschap. Dit gaan we doen door:

- Het organiseren van netwerkbijeenkomsten
- Vier bijeenkomsten per jaar die in het teken staan van de uitvoeringsagenda
- Informeren doormiddel van een digitale nieuwsbrief
- In gesprek blijven met gesubsidieerde organisaties voor kunst en cultuur over de wijze waarop aan de subsidie-inspanning inhoud wordt gegeven
- Organisaties betrekken bij de ontwikkeling Cultuurregio Twente

6 *Uitvoeringsagenda*

We gaan met de cultuurvisie de ingezette ontwikkelingen versterken en nieuwe ontwikkelingen aanjagen. We doen dit doormiddel van het in de tijd uitzetten van de vijf lijnen en de daaraan gerelateerde speerpunten. De praktische uitwerking vindt zijn weerslag in een dynamische uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda is op korte termijn concreet. In de praktijk betekent dit dat er overleg is met het werkveld over de invulling van de uitvoeringsagenda en de wijze waarop die wordt gerealiseerd. Dit proces start in het vierde kwartaal van 2020.

Het proces wordt gemonitord door een platform bestaande uit betrokken burgers, waaronder jongeren. Zij zijn het klankbord voor het bestuur en werkveld en geven gevraagd en ongevraagd advies. Tevens kunnen zij adviseren om aan ontwikkelingen een subsidie toe te kennen.

Jongeren worden betrokken bij de uitvoeringsagenda. Onder leiding van de cultuurfunctionarissen worden bijeenkomsten georganiseerd waarbij onze jeugd in gesprek is met enkele lokale organisaties voor kunst en cultuur en kunstenaars. Naast het kweken van betrokkenheid is het de bedoeling om tot een vraaggericht aanbod te komen.

Als onderdeel van de cultuurvisie is 6.2 een eerste aanzet tot de uitvoeringsagenda.

6.1 Stakeholders

De hoofdrolspelers zijn de organisaties voor kunst en cultuur die in 2020 een vaste subsidierelatie hebben met de gemeente Wierden. Aflopend geordend naar omvang van de subsidie:

<ul style="list-style-type: none"> - Openbare Bibliotheek Wierden – Enter - Kaliber Kunstenschool - 't Zumpke - Muziekvereniging Harmonie Wierden - Culturele Raad - Muziekvereniging Harmonie Sint Jan Wierden - Historische Kring Wederden - Regio FM - Basisonderwijs - St. Oudheidskamer (ook klompen- en zopenmuseum) - Muziekvereniging Enter - Tiedverdrief - Oranjevereniging Wierden - Stichting De Museumfabriek - Oranjevereniging Enter - Oranjecomité Hoge Hexel	<ul style="list-style-type: none"> - Looft den Heer Notter - Gospelkoor Reach Out - IJK Power - Zangvereniging His Masters Voice - Algemeen Wierdens Vrouwenkoor - Algemeen Wierdens Mannenkoor - Volkskerstzang Wierden - Cultureel Erfgoed Hoge Hexel - Cultureel erfgoed De Barkel - Shantymoor De Lee Sangers - Popkoor Wiezz - Chr. Regionaal koor 'Praise the Lord' - Volkskerstzang Enter - IKK Zingen maakt blij - Toneelvereniging Notter - Toneelvereniging Hoge Hexel
--	---

Nieuwe en bestaande spelers die niet in dit rijtje staan maar wel in de lijn van de cultuurvisie een bijdrage willen leveren worden uitgenodigd om deel te nemen aan de totstandkoming en uitvoering van de uitvoeringsagenda.

Indirecte belanghebbenden zijn:

- autonome kunstenaars
- welzijnsorganisaties
- toeristische ondernemers
- lokale middenstand (eventueel vertegenwoordigd in een winkeliersvereniging)
- bedrijfsleven
- voortgezet en middelbaar onderwijs
- Stichting Accommodaties Wierden Enter (SAWE)
- gemeente Wierden

6.2 Proces en tijdslijn

Lijnen en aanjager.	Speerpunten	2020	2021	2022 - 2024			
		IV	I	II	III	IV	I
Strategie en coördinatie: beleidsmedewerker cultu		Cyclus ->					
Organisaties voor kunst en cultuur staan centraal		Verkenning	Planning	Desk. bevorder	Proces	Evaluëren	Planning
	Vormen van een gemeentebrede cultuurcoalitie Stimuleren van partnerschappen (zelfsturing) Ondersteunen van proeftuinen Aanbieden van deskundigheidsbevordering Zichtbaar en meetbaar maken van de ontwikkelingen Aansluiten ontwikkelingen vanuit de provincie Overijssel en Cultuurregio Twente	November: Partijen gaan in gesprek met de aanjagers over de wijze waarop zij invulling denken te gaan geven aan de lijnen (focus 2024) en met wie.	Aanjagers organiseren lijnbijeenkomsten waarbij afspraken worden vastgelegd.	Bijeenkomst deskundigheidsbevordering en stand van zaken	Uitvoeringsagenda 2021 en 2022	Presentatie resultaten 2021	Aanjagers organiseren lijnbijeenkomsten waarbij vervolg en nieuwe afspraken worden vastgelegd. Tevens bijsturing.
Cultuurdeelname	Verbreden doelgroepbereik door de zichtbaarheid van de amateurkunst te vergroten Samenwerken met andere maatschappelijke organisaties Promotie Jeugdfonds sport & cultuur Wierden Meten is weten: a) Vanuit een 0-meting nagaan of de cultuurdeelname toeneemt b) Onderzoeken of het voorzieningenniveau voldoet aan de behoefte						Laag-hangend fruit wordt in beeld gebracht.
Cultuureducatie	Verdere integratie van kunst en cultuur in het basisonderwijs Verbinden van binnenschoolse en buitenschoolse cultuurdeelname Jeugd mede-eigenaar maken van ons cultuuraanbod Kennismaking en opleidingen creatieve vaardigheden in relatie met media en techniek (21st century skills) Broedplaatsen voor talent Cultuuraanbieders en onderwijs gaan samen met lokale en regionale ondernemers programma's ontwikkelen Aansluiten bij het cultuureducatiebeleid van de provincie Overijssel (Bestuurlijk Kader)						
Kunst	In onze gemeente kan iedereen kennis nemen en genieten van kunst Jonge kunstenaars (autonome en toegepaste kunst) ontwikkelen projecten of worden betrokken bij projecten Ambachten als vertrepunt voor nieuwe kunsten (zie 2.5)						
Materieel en immaterieel erfgoed	Jeugd mede-eigenaar maken van ons erfgoed (zie ook 2.2 cultuureducatie) Immaterieel en materieel erfgoed (inclusief landgoederen) op een eigentijdse wijze beleefbaar maken Het levend houden van de streektaal Ambachten verder ontwikkelen met 21 ^e -eeuwse vaardigheden (zie 2.4) in zogenaamde maakplaatsen Het op een creatieve wijze onder de aandacht brengen van onze gedeelde geschiedenis						
Economie	Verbinding recreatie & toerisme met dorpscentra Creatieve broedplaats Gemeentebrede cultuuragenda						

7 Coda

Deze cultuurvisie is tot stand gekomen dankzij de bereidheid van onze inwoners en organisaties voor kunst en cultuur om van gedachten te wisselen over de waarden van kunst en cultuur in Wierden.

Het samen realiseren van ambities met andere maatschappelijke en commerciële organisaties, is een intentie die ook zijn weerslag heeft op de gemeente. Intern gaan we als gemeente Wierden kunst en cultuur betrekken bij de maatschappelijke opgaven van de andere beleidsdomeinen.

8 Bijlage

Gespotte kansen en ambities

Recreatie en toerisme

Wierden heeft sinds 1 januari 2020 een kwartiermaker recreatie en toerisme. De ondernemers bepalen het toeristisch en recreatief beleid in Wierden. Kunst en cultuur moet in een vroeg stadium aansluiten bij deze ontwikkeling.

Inclusie

Het Beleidsplan Wmo loopt in 2020 af. Het is te adviseren om kunst en cultuur te betrekken in de plannen voor de toekomst.

Vitale verenigingen

In 2020 wordt het Sportakkoord Wierden ondertekend. Zeker als het gaat om het begrip 'vitale verenigingen' kan cultuur leren van sport. In de komende periode wordt nagegaan op hoe sport en cultuur samen kunnen optrekken.

Bibliotheek Wierden - Enter

Techniektaal: uitbouwen van de rol van de bibliotheken in relatie met de veranderende samenleving door technologische ontwikkelingen. Motto: "Leven Lang Leren".⁹Cursussen makersbeweging i.s.m. Tetem (onderdeel cultuurregio Twente). Het betreffen cursussen voor kinderen en hun (groot)ouders in het teken van de nieuwe technologie. Maar ook talentontwikkeling.

Multifunctioneel centrum (Culturele voorziening)

Het begon in 2018 met de oprichting van de stichting WieWiltWa Wierden. Inwoners en organisaties van de gemeente Wierden wilden de haalbaarheid laten onderzoeken van een eigen culturele voorziening. Kaliber Kunstenschool zet dit onderzoek voort door in beeld te brengen het gezamenlijke doel en wat de belanghebbenden op inhoud verbindt. Van daaruit komt een advies.

Enters Erfgoed

In de Museumfabriek heeft het bestuur van Enters Erfgoed kennis gemaakt met nieuwe technologieën zoals het 3D-printen. Het klompenmuseum heeft de ambitie om nieuwe technologie te introduceren in hun werkplaats. Er doet zich hier een kans voor om een maakplaats of creatieve broedplaats in te richten met als vertrekpunt het ambacht van toen. Dit vraagt ook om een andere verdeling van de ruimtes in het museum. De transitie is gestart.

Landgoed De Barkel

Landgoed De Barkel is voornemens om de combinatie natuur en cultuur in de komende jaren op een andere manier inhoud te geven met het plan 'De flexibele natuur'. Het zijn een serie activiteiten waarbij met levend materiaal creatief wordt gebouwd. Dit bouwen vindt onder leiding van een deskundige plaats met leerlingen van het basis en middelbaar onderwijs (educatieve programma's) en bezoekers (buitenschools) en buurtbewoners (Hoge Hexel). Dit project kan uitgroeien tot een voorbeeld voor andere landgoederen. Het gaat om het vergroten van de belevingswaarde en ervaring opdoen met 'circulair bouwen'.

---

⁹ Toekomstvisie Openbare Bibliotheek Wierden-Enter

Stichting vier de vrijheid Wierden-Enter

Hoewel dit project in het kader van 75 jaar vrijheid in 2020 zou plaatsvinden, maar door de Coronacrisis gedeeltelijk is verplaatst naar 2021, is het een voorbeeld van een sociaal artistiek project dat naar meer smaakt. Op basis van een overkoepelend thema is het werkveld kunst en cultuur in staat om een groots gemeentebreed project op te zetten dat tot voorbeeld strekt voor andere gemeenten. Het mobiliseren van deze energie is een kans voor toekomstige projecten om onze gemeente te profileren.

Culturele Raad Wierden (CRW)

¹⁰De CRW heeft in 2019 een aanzet gegeven tot samenwerking met gelijkgerichte culturele organisaties in de Gemeente Wierden zoals de Historische Kring Wierden en de Bibliotheek Wierden-Enter. Verder is er samenwerking met de plaatselijke boekhandel, o.a. boekpresentaties van bekende auteurs.

Doel is om samen met deze organisaties een ander en breder cultuurpakket aan te bieden tegen lagere kosten. Ook proberen CRW in te spelen op de actualiteit door niet alles ver vooruit te plannen en soms spontane activiteiten in te lassen.

Historische Kring

De historische kring gaat verder met het reconstrueren van het verleden, zoals het herstel van de Schietbaan. Daarbij wordt gekeken in hoeverre moderne communicatie kan worden ingezet om het verleden toegankelijker te maken voor de jeugd.

Muziekvereniging Harmonie Sint Jan Wierden

De voorzitter benadrukt dat er kansen zijn voor het realiseren van een theaterzaal als wordt gekeken naar 'slimme combinaties' bij nieuw- of verbouw. Zo is een theaterzaal van beperkte omvang waarschijnlijk realiseerbaar bij EBVO De Passie Wierden.

Kaliber Kunstenschool

Kaliber wil naar de toekomst een prominente rol spelen in de 'outcome' van cultuurvisie. Daarbij wordt tevens een businesscase gehanteerd die laat zien wat de economische voordelen zijn van preventief handelen.

---

¹⁰ Jaarverslag 2019 CRW